

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКАМИ
НАВЧАННЯ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: **МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ
ІНШОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ НА ОСНОВІ
ВІДЕО ДЕБАТІВ**

Виконав: здобувач 2-го курсу, групи СО (МЛ) -2 м
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
ОП «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»

Орос С.О.

Форма навчання: денна

Науковий керівник: д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

Рецензент: д. психол.наук, професор кафедри іноземних мов
Хмельницького національного університету
Олександренко К.В.

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута. Здобувач Орос С.О.

допущений до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ІНШОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ НА ОСНОВІ ВІДЕОДЕБАТІВ	
1.1 Лінгводидактичний потенціал відеодєбатів у навчальному процесі з іноземних мов.....	Error! Bookmark not defined.
1.2 Навчання іношомовного монологічного спілкування учнів старших класів за допомогою відеодєбатів	Error! Bookmark not defined.
1.3 Відбір відеодєбатів для навчання старших школярів усному іношомовному монологічному спілкуванню	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 1.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ІНШОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ НА ОСНОВІ ВІДЕОДЕБАТІВ	
Error! Bookmark not defined.	
2.1. Методологічні підходи щодо навчання учнів старшої школи іношомовного монологічного спілкування на основі відеодєбатів	Error! Bookmark not defined.
2.2 Організація та методика навчання учнів старшої школи іношомовного монологічного спілкування на основі відеодєбатів.....	Error! Bookmark not defined.
2.3 Аналіз результатів експериментального дослідження.....	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 2.....	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВКИ	7
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Згідно з Концепцією розвитку освіти України на період 2015-2025 років (2015) та Законом України «Про освіту» (2017), формування ефективної системи виявлення, підтримки та розвитку здібностей та талантів у дітей та молоді, заснованої на принципах справедливості і загальності та спрямованої на самовизначення та професійну орієнтацію всіх учнів є основним освітнім завданням. Це спричинило створення різноманітних всеукраїнських та міжнародних майданчиків для міжособистісної взаємодії та інтелектуально-творчого розвитку учнів, де творча молодь обмінюється знаннями, досвідом, бере активну участь у вирішенні соціально-значущих проблем та створення соціальних проєктів. Традиційні форми комунікації старіють. Широке поширення в межах таких майданчиків набувають нові складніші міжособистісні форми взаємодії (коворкінг, форум, дискусія, дебати), які вимагають від учасників уміння не лише реагувати на мову співрозмовника, але й висловлювати, аргументувати, доводити власну думку. На особливу увагу заслуговує підготовка старшокласників до нових форм взаємодії, ефективних міжособистісних комунікацій іноземною мовою.

Останнім часом велике поширення у світовому та українському медіапросторі набули дебати, що є формою взаємодії людей і формою усної комунікації, що реалізується в межах роботи міжнародних дискусійних майданчиків. Вони відповідають потребам сьогодення, відображають культурні особливості країни мови, що вивчається, вербальну і невербальну поведінку учасників дебатів, що зачіпають соціально-значущі питання. У сучасному форматі взаємодії та сучасному міжкультурному просторі дебати є новою формою іншомовного мовлення.

Засоби масової інформації та мережа Інтернет рясніють записами міжнародних заходів, основним форматом проведення яких є дебати. У сучасних умовах значного поширення набувають відеодebати як один із засобів навчання іншомовної монологічної мови у старших класах.

Науково-методичні засади формування іншомовних компетентностей учнів та розвитку в них креативності представлено в дослідженнях А. Доліної, О. Бігич, С. Ніколаєвої, О. Української та інших науковців. Вітчизняними та закордонними науковцями розроблені ефективні технології розвитку творчого мислення в процесі навчання іноземною мовою (Т. Полонська); розвитку усного діалогічного та монологічного мовлення на основі рефлексивного підходу (В. Пашук, О. Тарнапольський та ін.). Теоретичні та практичні аспекти навчання монологічного мовлення іноземною мовою розробляються й закордонними науковцями (J. Anderson, N. Bilbrough, L. Dawes, S. Thornbury та ін.). Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що більшість методик, які застосовуються в процесі викладання іноземної мови у закладах середньої освіти, не зорієнтовані на розвиток мовленнєвої діяльності учнів на основі відеодebатів.

Отже, недостатнє теоретичне обґрунтування відеодebатів як складової інноваційного навчання у закладах вищої освіти, потреба в практичних матеріалах, що забезпечать більш ефективну іншомовну монологічну підготовку учнів старших класів, зумовили вибір теми магістерського дослідження **«Методика навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів»**.

Об'єкт дослідження – іншомовна підготовка учнів старшої школи.

Предмет дослідження – формування готовності учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів.

Мета дослідження – проаналізувати доцільність й експериментально перевірити методика навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів.

Відповідно до мети визначено **завдання** магістерського дослідження:

1. На основі аналізу наукових джерел обґрунтувати лінгводидактичний потенціал відеодebатів як ресурсу, що сприяє розвитку умінь іншомовного монологічного спілкування учнів старших класів.

2. Розглянути проблему навчання іншомовного монологічного спілкування учнів старших класів за допомогою відеодebатів.

3. Визначити основні критерії відбору відеодebатів для їхнього застосування у навчальному процесі з іноземної мови.

4. Розробити та впровадити в освітній процес методикау навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів.

Враховуючи специфіку предмета, об'єкта, мети та завдань магістерського дослідження, обрано такі методи дослідження: аналіз філософських, дидактичних, лінгвістичних, педагогічних, психологічних, методичних, робіт з теми дослідження, педагогічне спостереження, анкетування учнів 10-11 класів, розмови з носіями мови, розмови з учителями іноземної мови, які мають досвід роботи, аналіз монологічних висловлювань учнів, загальний моніторинг результатів успішності. Використовувався педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) – для перевірки ефективності методики навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів та встановлення кількісної залежності між досліджуваними явищами.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що запропоновано визначення відеодebатів як лінгводидактичного ресурсу навчання іноземних мов, а також сформульовані критерії відбору відеодebатів для розвитку умінь іншомовного монологічного спілкування.

Практичне значення дослідження. Встановлено, що у ході експериментального навчання учнів 10 класів Мукачівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №13 вдалося: отримати позитивний результат щодо формування готовності учнів старшої школи до англomовного монологічного спілкування; обґрунтувати методи і прийоми експериментального навчання, що сприяли досягненню позитивного результату; розробити і апробувати методикау

навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на II Міжнародній науково-практичній конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево, МДУ); на засіданнях кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання Мукачівського державного університету, де виконувалася робота.

Структура та обсяг магістерського дослідження. Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, переліку джерел посилання (61 найменування, з них 12 зарубіжних видань). Повний обсяг магістерської роботи складає 74 сторінки, з них – 64 сторінки основного тексту. Робота ілюстрована 6 таблицями та 3 рисунками.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. На основі здійсненого аналізу науково-методичної літератури в аспекті досліджуваної проблеми, а також шляхом вивчення сучасного стану навчання англійської мови в загальноосвітніх закладах освіти підтверджено доцільність оптимізації іншомовного мовленнєвого розвитку учнів старшої школи. Тому у роботі досліджено процес навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодєбатів на уроках іноземної мови.

З'ясовано, що відеодєбати – це лінгводидактичсекій цифровий ресурс, який є зразком мовленнєвої поведінки та форми взаємодії. Основними характеристиками відеодєбатів є: автентичність мови, що характеризується наявністю ідіоматичних виразів, розмовних формул, спеціальних термінів; різноманітність і різноплановість лексики; експресивність, несуть у собі емоційне забарвлення; відображення дійсності країни мови, що вивчається; інформативність і новизна, цілісність та зв'язність; використання мовних засобів, що відповідають певній мовній ситуації; виразність логічних зв'язків.

Лінгводидактичний потенціал відеодєбатів як освітнього ресурсу полягає в тому, що сприяє розвитку умінь іншомовного монологічного спілкування учнів старших класів, зокрема: вмінь аналізувати прослуханий мовленнєвий матеріал; навичок обговорення поставленої проблеми; вмінь коментувати аргументи, конкурувати та вести полеміку; навичок здійснення логічного і лаконічного викладу власних ідей іноземною мовою.

2. На основі аналізу науково-методичної літератури узагальнено, що іншомовне монологічне мовлення є продуктивним видом мовленнєвої діяльності, спрямованої на передачу інформації від однієї особи іншій особі чи іншим особам. Монологічне мовлення виконує такі комунікативні функції: інформативну – передача нової фактичної інформації у формі знань щодо

предмета та явища або опис подій, явищ, процесів, результатів діяльності тощо; дієву – висловлюючи власну думку, спікер переконує слухача у своїй правоті, в дієвості або недієвості інших аргументів на тему, що обговорюється, спонукає до певної дії (або бездіяльності); експресивну – вияв емоцій або емоційно забарвлений виклад фактичної інформації. Встановлено, що метою навчання іншомовного монологічного спілкування учнів старших класів є формування монологічних умінь, зокрема: робити повідомлення, що містять найважливішу інформацію з теми/проблеми; коротко передавати зміст отриманої інформації; розповідати про себе, своє оточення, свої плани, обґрунтовуючи свої наміри/вчинки; міркувати про факти/події, наводячи приклади, аргументи, роблячи висновки; описувати особливості життя та культури своєї країни та країни/країн мови, що вивчається». Об'єм висловлювань має становити 12–15 фраз.

3. Основними критеріями відбору відеодebатів для їхнього застосування у навчальному процесі з іноземної мови визначено: *цілісність* (навчання іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів забезпечує, з одного боку – вирішення завдань, що вимагають спеціального навчального та змістового контексту, а з іншої – створює основу для розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності та формування комунікативної компетентності учнів старшої школи); *сенсова завершеність* (усі фрагменти відеодebатів мають бути інформативні та змістовні); *інформаційна насиченість* (відображає міру сенсо-змістової новизни для слухача, а наявність у деяких відібраних матеріалах соціокультурних фактів розширює знання про норми, прийняті у тій чи іншій країні, реальній обстановці у світі); *мовна доступність* (врахування рівня знань учнів і труднощі, з якими вони можуть зіткнутися в процесі роботи з відеодebатами (проблеми, пов'язані з мовною формою повідомлення, змістовим повідомленням, умовами демонстрації повідомлення, з джерелом інформації)); *зміст*, що сприяє мотивації учнів до вивчення іноземної мови (передбачає отримання значущої інформації та збагачення знань учнів старшої школи іноземною мовою).

4. Методика навчання учнів старшої школи іншомовного монологічного спілкування на основі відеодebатів передбачала організацію трьох взаємопов'язаних етапів:

- переддемонстраційний (Pre-listening) спрямовувався на зняття мовних труднощів тексту, тренувальні вправи на базі відеоматеріалу, введення та первинне закріплення нових слів, аудіювання ізольованих фрагментів, робота з фрагментами відеодebатів. Основними прийомами і вправами переддемонстраційного етапу були: brainstorming (мозковий штурм) з метою складання зразкової схеми ключових слів, які зустрінуться у відео дебатах, вправи з використанням реалій, picturestory передбачало написання невеликого оповідання з картинок на тематику наступних відеодebатів.

- на етапі while-listening відбувався безпосередньо перегляд фрагментів відеодebатів. Етап while-listening ґрунтувався на сукупності завдань: завдання, спрямовані на пошук мовної інформації (лексичної, граматичної, фонетичної) під час перегляду відеодebатів; завдання, які виконувалися в процесі перегляду відеодebатів та спрямовувалися на розвиток рецептивних умінь (визначити правильне або неправильне твердження; співвіднести розрізнені речення із сенсовими частинами відеоматеріалу; розмістити частини відеодebатів у логічній послідовності); завдання, що спрямовувалися на розвиток умінь іншомовного монологічного висловлювання (вправи, що ґрунтувалися на відсутності зображення зі збереженням звуку; вправи «Застиглий кадр» з використанням кнопки «пауза» в процесі перегляду відеодebатів з метою розвитку дискурсивних умінь (визначення та встановлення логіко-сенсових зв'язків та їхній розвиток); вправи «Правда чи брехня» для розвитку лексичних умінь учнів старшої школи; вправи, що передбачали відтворення почутого у формі оповідання, повідомлення та обговорення).

- підсумковий (Post-listening) передбачав виконання таких вправ: відповіді на запитання щодо відеодebатів; складання плану переказу та складання стислого/розгорнутого переказу; коментування змісту

відеоматеріалу; підготовка іншомовних монологічних висловлювань на основі відеодєбатів.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>